

V Prešove nie je nuda!

Prešovská trilógia / Michaela Zakufanská /
Drewo a srd - OZ Vlna 2017

Striktné delenie Slovenska na východ a západ
sa nevyhýba ani umeleckému prostrediu. Jas- »

ný príklad predstavujú režisérka Júlia Rázusová a dramaturgička Michaela Zakuťanská. Rodáčky z Prešova, ktoré štúdium zavialo na bratislavskú Vysokú školu múzických ume-

ní, sa museli rozhodnúť - ostať v hlavnom meste, alebo to risknúť a založiť nezávislé profesionálne divadlo na opačnom konci republiky. Zvítazila možnosť bé. Práve prvé tri hry Prešovského národného divadla (založeného v roku 2013) tvoria tzv. **Prešovská trilógia**.

Vo všetkých troch dramatických textoch - *Single radicals*, *Kindervajco*, *Goodplace to die* - sa stretávame s mladými ľuďmi na prahu tridsiatky. Napríklad študentka Aďa z tragikomédie *Single radicals* nerieši svoju budúcnosť a na celú školu by sa vykašľala, „len je to vraj v dnešnej dobe strašne dôležité, mať diplom“ (s. 14). Jej kamarátka Denisa, 25-ročná učiteľka matematiky, zas bojuje s iným problémom - má pocit, že vo svojom veku dosiahla už všetko, čo chcela. Vecne konštatuje: „Čo si mám želať, keď nemám žiadny cieľ“ (s. 25). Učiteľ Michal z tragikomédie *Goodplace to die* je spočiatku odhodlaný, no neskôr sa ani on nevyhne tomu, čomu ani ostatné postavy - akémusi uzatvoreniu v čase a priestore. Hoci majú postavy na výber z niekoľkých ciest, vedome sa nerozhodnú pre žiadnu takú, ktorá by ich vytrhla zo stereotypu (s výnimkou učiteľa Michala, ktorý sa napokon presťahuje do Bratislavy pre nakrúcanie seriálu). V prípade týchto dramatických textov sa nedá hovoriť o ústredných postavách, ktoré by posúvali dej. Ide o zobrazenie pavučinovej siete ľudských vzťahov, v ktorej je každý presvedčený o svojej pravde.

Prostredie, v ktorom sa hry odohrávajú, je síce rozdielne (napríklad v *Single radicals* je to nočný prešovský klub, v *Goodplace to die* základná umelecká škola), no spájajú ich komplikované vzťahy. Koniec-koncov, na mieste až tak nezáleží, všetko je to o ľuďoch, ktorí zaplňujú priestor rôznymi myšlienkami a životnými hodnotami. Najciteľnejšie sa to prejavuje v tragikomédii *Single radicals*. Štvorica ľudí sa stretne v nočnom prešovskom klube a v spoločnosti „jointíka“ a tvrdého alkoholu

z ich úst zaznievajú rôzne úvahy o zmysle života, okorenené iróniou až sarkazmom. V mnohých prípadoch je to priama trefa: „Všetci len pijú, aby zabili čas, ktorý sa snažili ušetriť“ (s. 19) - to zaznieva z úst obarača jablk, Sašu.

Texty reflektujú súčasnú dobu a spoločnosť, ktorá kladie na ľudí prostredníctvom médií vysoké nároky (dokonalí ľudia z reklám, pozitívne myslenie ako kľúč k úspechu): „Prečo musí byť v 21. storočí všetko pozitívne? Nie sú len kladné čísla. Sú aj záporné, aj reálne, aj iracionálne, párne, nepárne, prvočísla“ (s. 23), kriticky reaguje učiteľka Denisa. Na prvý pohľad úsmevne pôsobiaca odpoveď, na strane druhej je až desivé, akú zarážajúcu skutočnosť dokáže prostredníctvom humoru sprostredkovať. Na textoch Michaely Zakuťanskej je mimoriadne sympatický spôsob, akým pracuje s humorom - predovšetkým v narážkach na vysoké umenie, napríklad: „Verím, že aj vás na soche Dávida najväčší zaujíma nos“ (s. 117), či v súvislosti s Botticelliho Venušou: „Ale predstav si, že by z tej mušle vyšla a išla sa okúpať do mora“ (s. 122).

Prostredníctvom irónie a sarkazmu Zakuťanská veľmi trefne vypovedá o charaktere dnešných 20 - 30-ročných ľudí. Ich naplnené ambície sa postupne menia na nezáživný stereotyp. Plávanie životom bez nejakého cieľa... A to isté sa premieta aj do vzťahov. Zakuťanská opisuje dobu, v ktorej je ego silnejšie, než túžba úprimne ľubiť niekoho druhého: „dnes je každý sám do seba. Vzájomné do seba už nie je. Ľudia sú spolu len preto, aby sa zaľúbili ešte viac do seba“ (s. 35).

Prešovská trilógia predstavuje reflexiu súčasnej doby, zaobalenej do štipľavého humoru, z ktorej však vytŕča varovný prst. Na hocijakom mieste nájdeme ľudí zahľadených do seba, premieňajúcich bolesť na borovičku, ľudí stratených v otázkach o zmysle života. Preto nezáleží na tom, či sa dej odohráva v Prešove, Londýne alebo Orechovej Potôni.

Texty Michaely Zakuťanskej nie sú určené pre romantické povahy, snívajúce o večnej láske. Sú o súčasných ľuďoch, ktorí sú stratení a hľadajú niečo, vďaka čomu ich život naberie nový smer. A aj to je jeden z dôvodov, prečo v Zakuťanskej textoch vidím veľký potenciál zaujať súčasnú generáciu dvadsiatnikov a tridsiatnikov.

Miroslava Košťálová